

**BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARINI  
PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASHDA AKSIOLOGIK  
YONDASHUVNING O'RNI**

*Mamatova Zarena Abdujalilovna*

*O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti doktoranti*

*[mamatovazarena@gmail.com](mailto:mamatovazarena@gmail.com)*

*+99893-333-22-54*

**Annotatsiya:** Tez o'zgarayotgan zamonda axloqan yetuk, bilimli, mas'uliyatli va qadriyatlarga asoslangan o'qituvchilarni tarbiyalash o'qituvchilar ta'limiga aksiologik tamoyillarni kiritishni talab qiladi. Ushbu maqolada pedagogikadagi aksiologiyaning nazariy asoslari, shuningdek, uning boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash dasturlaridagi ahamiyati hamda qadriyatlar ta'limini o'qitishning ahamiyati o'rganiladi. Maqolada adabiyot va pedagogik modellarni keng ko'rib chiqish orqali har tomonlama rivojlangan, ijtimoiy ongli boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash uchun tizimli aksiologik asos zarurligi ta'kidlangan.

**Abstract:** In a rapidly changing world, educating morally mature, knowledgeable, responsible, and value-based teachers requires the inclusion of axiological principles in teacher education. This article examines the theoretical foundations of axiology in pedagogy, as well as its importance in primary teacher training programs and the importance of teaching values education. The article emphasizes the need for a systematic axiological framework for training comprehensively developed, socially conscious primary teachers through a broad review of literature and pedagogical models.

**Kalit so'zlar:** Aksiologiya, qadriyat tushunchasi, o'qituvchilar tayyorlash, boshlang'ich ta'lim, pedagogik faoliyat

**Keywords:** Axiology, value education, teacher training, primary education, pedagogical activity

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga tayyorlash bilimlarni puxta egallash va o'qitishning yangi usullari, amaliy ko'nikmalarini o'zlashtirish bilan birga axloqiy sezgirlikni, hissiy aqlni va yaxshi rivojlangan qadriyatlar tizimini rivojlantirishni o'z ichiga oladi. O'qitishning bu insoniy jihatlari ko'p jihatdan aksiologiya, qadriyatlarni falsafiy o'rganish bilan shakllanadi. Aksiologik tayyorgarlik muhim ahamiyatga ega, chunki u bo'lajak o'qituvchilarga o'zlarining axloqiy majburiyatlari, madaniy merosi va ijtimoiy mas'uliyatini chuqur anglashda yordam beradi. Aksiologik elementlarni o'qituvchilar ta'limiga kiritish nafaqat to'ldiruvchi, balki qobiliyatli va empatik o'qituvchilarni tarbiyalash uchun ham hal qiluvchi ahamiyatga ega. Respublikamizda oliy ta'lim mazmunini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish borasida qator ishlar qilinmoqda. Negaki bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi o'z sohasida yetarli bilimlarga ega bo'lib, axloqiy jihatdan o'rnatilgan ko'rsatmalar, pedagogik mahorati shakllangan bo'lishi lozim. Bu esa o'z navbatida, pedagogik aksiologiya orqali, ya'ni qadriyatlarni falsafiy o'rganish bilan shakllanadi. Shu sababli pedagogika yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalarida talabalarni pedagogik faoliyatga tayyorlash jarayonida milliy qadriyatlarga asoslangan ta'lim tizimi, ta'lim va uning ishtirokchilariga qadriyat sifatida qarash muhim sanaladi. Biz, dastlab, "aksiologiya", aksiologik ong", "aksiologik yondashuv", "pedagogik faoliyat" tushunchalarining mazmun-mohiyatini aniqlashtirib, so'ngra "pedagogik faoliyatga aksiologik yondashuv" iborasiga ta'rif bersak, maqsadga muvofiq bo'ladi. Aksiologiya falsafaning mustaqil sohalaridan biridir. Mazkur tushuncha turli adabiyotlarda turlicha talqin etiladi. Aksiologiya yunoncha so'z bo'lib, axio - qadriyat, logos - ta'limot, so'z, ya'ni qadriyatlar haqidagi ta'limot ma'nosini bildiradi. I.T.Frolova tahriri ostidagi falsafiy lug'at (1986)da aksiologiyaga qadriyatlar tabiatini falsafiy jihatdan tadqiq etish, deb ta'rif beriladi. Aksiologiya G'arb falsafasida XIX asr oxiri - XX asrning boshlarida umumiy "qadriyatlar muammosining ba'zi murakkab masalalarini hal

etishga urinish” sifatida yuzaga keldi. Aksiologik tayyorgarlik muhim ahamiyatga ega, chunki u bo'lajak o'qituvchilarga o'zlarining axloqiy majburiyatlari, madaniy merosi va ijtimoiy mas'uliyatini chuqur anglashda yordam beradi.

Bugungi kunda bo'lajak boshlang'ich ta'lim fani o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda aksiologik yondashuv asosiy metodologik tamoyillardan biridir, chunki aksiologik yondashuvning metodologik tamoyillari asosida mutaxassislar tayyorlash bo'lajak boshlang'ich ta'lim pedagoglarining o'z ta'limiga ham, kasbiy rivojlanishiga ham ongli munosabatini shakllantirishga yordam beradi. Pedagogik nuqtai nazardan qadriyatlarning falsafiy asoslariga e'tibor qaratish professor-o'qituvchi va talabalarning qadriyatli munosabatiga asoslanadigan pedagogik ta'lim mazmuni va tuzilmasini ham qayta ko'rib chiqishni taqozo etadi. Bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik faoliyatga tayyorlash bilan bog'liq aksiologik yondashuvning mohiyati talabalarda olamga, o'zining faoliyati, kasb egasi sifatida o'z-o'ziga munosabatni aniqlashga xizmat qiladigan umuminsoniy va kasbiy qadriyatlar tizimini rivojlantirishga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir. Pedagogik aksiologiya bo'lajak pedagogning kasbiy kompetentligini rivojlantirish uchun muhim asos vazifasini bajaradi. Pedagogik adabiyotlarda aksiologiya qadriyatlar nazariyasi sifatida talqin qilinadi va umuminsoniy qadriyatlarga diqqat qaratish bilan tavsiflanadi. Ma'lumki, aksiologiyada borliqning ijtimoiy-madaniy ahamiyatini tavsiflashga xizmat qiladigan “qadriyat” tushunchasi markaziy o'rin tutadi. Qadriyat, qisqa qilib aytganda, jamiyat yoki inson uchun ahamiyatli va foydali hisoblangan aniq predmetlar yoki ideallardir. Shu sababli ta'limda milliy qadriyatlarimiz, xalqimizning boy ma'naviy merosidan foydalangan holda hamda ta'limga qadriyat sifatida qaralsagina, mamlakatimiz ta'lim tizimida o'zgarishlar qilish va barkamol kelajak avlodni tarbiyalash mumkin.

**Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. "O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi". Toshkent-2006.
2. Boltayev A. Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarda deontologik kompetentlikni rivojlantirish (avtoreferat) Nukus-2025.
3. Mardonov Sh. Pedagogik aksiologiya, "Fan va texnologiyalar", Toshkent-2003.
4. Xodjayev B.X. Pedagogik aksiologiya. O'quv qo'llanma. "Fan va texnologiya", Toshkent-2011.